

Kennismaken met de NUGV: effectmeting in de geestelijke verzorging

Op 28 januari 2026 organiseerden we een webinar over de **NUGV**: de *Nederlandse Uitkomstmaat Geestelijke Verzorging*. Met 34 deelnemers uit het veld was de belangstelling groot. De sessie werd verzorgd door Anja, vanuit de Kenniswerkplaats Zingeving.

Waarom dit instrument?

In een openingspoll vroegen we deelnemers: *“Wat brengt je hier?”*

De meeste aanwezigen overwogen de NUGV te gebruiken in hun **GV-praktijk**, een deel in **onderzoek**, en een kleinere groep is nog **sceptisch over effectmeting** in de geestelijke verzorging. Dat illustreert precies het spanningsveld waarin dit instrument is ontwikkeld: de behoefte om effecten zichtbaar te maken, zonder geweld te doen aan de complexiteit van zingeving.

Wat is de NUGV?

De NUGV is een **sorteertaak op basis van Q-methodology**. Cliënten sorteren 25 uitspraken die gaan over vier dimensies:

1. Levensbeschouwelijke ontwikkeling
2. Omgaan met gebeurtenissen en omstandigheden (coping)
3. Bestaansbevestiging (ervaring van eigenwaarde)
4. Verbondenheid met krachtbronnen

De sortering levert een **welzijnsprofiel** op. Door metingen vóór en na een traject kan zichtbaar worden wat er verschuift in het leven van cliënten die een geestelijk verzorger zien.

Ontwikkeling in vijf stappen

Anja liet zien hoe zorgvuldig de NUGV is opgebouwd:

1. **Doelen van GV thuis verkennen**
 - Literatuuronderzoek (33 publicaties)
 - Focusgroepen met geestelijk verzorgers, andere professionals en cliënten
 - 24 cliëntinterviews
2. **Uitkomsten bij die doelen concretiseren**
 - Nieuwe focusgroepen en dezelfde 24 interviews: wanneer merken mensen dat GV iets doet?
3. **Vormkeuze instrument**
 - Het veld bleek grofweg in tweeën: de helft wilde een klassieke vragenlijst, de andere helft juist een zo kwalitatief mogelijke aanpak.
 - Q-methodology werd gekozen als **compromis**: kwalitatieve vorm, kwantitatieve analyse.
4. **Proof of concept**
 - Workshops met geestelijk verzorgers, professionals en cliënten om te testen: is dit uitvoerbaar, duidelijk en herkenbaar?
5. **Pilotstudies**
 - Meting rond een **schrijfinterventie** voor vrouwen met seksueel misbruikervaring
 - Meting rond een **cursus spirituele autobiografie**

In alle stappen stond de taal van cliënten centraal: de 25 uitspraken zijn zo dicht mogelijk bij hun eigen bewoordingen gehouden.

Hoe werkt het in de praktijk?

De uitvoering duurt **30 tot 60 minuten** en bestaat uit drie fasen:

1. **Voorsortering**
De cliënt leest alle kaartjes en verdeelt ze in drie stapels: *passend, niet passend, neutraal/weet niet*.
2. **Sorteertaak**
Vanuit deze stapels legt de cliënt de uitspraken op een raster van *minst passend* tot *meest passend*. Eventuele lege kaartjes kunnen worden ingevuld met eigen woorden.
3. **Kort interview**
Bij de voormeting gaat het vooral om betekenis: waarom zijn juist deze uitspraken het meest en minst passend? Bij de nameting komt daar een gesprek bij over ervaren **verandering** en mogelijke oorzaken.

Analyse en profielen

De sorteringen worden omgezet in cijfers (-3 tot +3) en ingevoerd in een spreadsheet. Met een **factoranalyse** worden deelnemers met vergelijkbare patronen gegroepeerd in **profielen**. Voor ieder profiel wordt gekeken naar:

- **Karakteriserende uitspraken:** wat staat helemaal aan de randen (± 2 , ± 3)?
- **Onderscheidende uitspraken:** wat maakt dit profiel anders dan de andere?
- **Consensusuitspraken:** wat is juist voor iedereen min of meer gelijk?
- **Interviewfragmenten:** wat bedoelen cliënten precies met hun keuzes?

Bij effectonderzoek worden daarnaast **correlaties** tussen voor- en nameting en een **transitiematrix** gebruikt om te zien wie van profiel verandert en wat dat inhoudelijk betekent.

Een voorbeeld: in één van de gepresenteerde onderzoeken bleek dat bij een groep deelnemers “begrip” en “gevoel” uit elkaar waren komen te liggen. Zij begrepen goed wat hen was overkomen, maar konden hun gevoelens moeilijk toelaten en bleven erin vastzitten. Bij een latere meting zagen onderzoekers dat voor sommige deelnemers juist de relatie met eigen gevoelens verbeterde – terwijl het omgaan met de situatie tijdelijk zwaarder werd beleefd. De NUGV laat zo ook **procesmatige en ambivalente effecten** zien.

Reacties uit het veld

De reacties in het webinar waren opvallend positief:

- De methode werd ervaren als **speels en verhelderend** – zowel voor cliënten als voor de geestelijk verzorger.
- Deelnemers zagen kansen om de NUGV te gebruiken als **gespreksstarter of diagnostisch hulpmiddel**, ook zonder uitgebreide statistische analyse.
- Tegelijkertijd zijn er terechte vragen over **tijdsinvestering en bekostiging**, zeker in GV-thuis met beperkte uren.
- Er is interesse in toepassing bij **andere doelgroepen**, zoals mensen met traumatische rouw, jongeren en palliatieve patiënten. Daarbij speelt de vraag of de taligheid van de kaartjes voor iedereen passend is en of er varianten met bijvoorbeeld beeld of muziek denkbaar zijn.

Cliënten die de NUGV al invulden, gaven terug dat de taak “leuk om te doen” is en helpt om woorden te geven aan wat er in hen omgaat.

En nu verder

De handleiding voor de NUGV is via het **Kennisplein Zingeving** beschikbaar. De komende twee jaar is binnen de Kenniswerkplaats budget om het instrument verder te onderzoeken en toe te passen in

verschillende centra en trajecten. Geestelijk verzorgers die willen meedoen of de NUGV in hun eigen praktijk willen uitproberen, kunnen zich via het Kennisplein melden.

De hoop is dat de NUGV helpt om **recht te doen aan de verhalen van cliënten**, én tegelijk beter zichtbaar te maken wat geestelijke verzorging in beweging zet – in taal die bij het veld zelf vandaan komt.